

СТ А Н О В И Щ Е

За дисертационния труд на тема “Феноменът графикатура в творчеството на Иван Газдов” на Петко Недялков Петков

От доц. д.изк. Незабравка Иванова

Дисертацията на Петко Петков, посветена на Феноменът графикатура в творчеството на Иван Газдов засяга интересна проблематика. Още повече, че творецът Газдов е в разцвета на творческата си зрялост и авторът на дисертацията може да изследва неговото виждане и мотивация. Така формулирана темата провокира към дълбоки психологически и социално психологически анализи и обобщения, някои от които имат подчертано теоретичен нюанс.

Обхватът на дисертацията се простира в тридесетгодишен период – от 1987, годината на възникване на термина “графикатура”, до 2010. Това са седем цикъла графикатури с около двеста произведения – материал достатъчно обхванен за да позволи анализи и обобщения. Още в самото начало на труда Петков прави опит за определение на графикатурата като “личен почерк”, а по думите на Газдов “една жадувана надежда за стил.”

Авторът на дисертацията си поставя няколко същностни задачи за постигане на целта, като на първо място поставя направата “на дълбочинно интервю с Иван Газдов с насоченост към личното му мнение, преживяване и осмисляне на творческата му работа в областта на графикатурата”. Между задачите е и определение и изследване на естетическите параметри на графикатурата и “да се характеризират качествените разлики от изкуството на графиката в края на 20 и началото на 21 век.” Особено важен е “рецептивния анализ” на графикатурата, като авторът под тази задача разбира определяне на “въздействието на символни кодове върху зрителя на някои основни съставки при изграждане на образа като хумора и иронията”.

Петко Петков следва поставените си предварително задачи. Проучва написаното и публикуваното за графикатурата като се съсредоточава главно върху изкуствоведските анализи и постановки. Тази предварителна подготовка му позволява да общува ползотворно с автора на графикатурите и да осмисли неговите виждания в един прочит “отвъре” в творческия процес. Този подход улеснява анализирането на визуалния език на Газдов, проникновеното отношение към изразните средства в контекста на графичните изкуства. Изследват се приносите на графикатурата във “визуалната култура на съвременното.” Авторът цели също така да се очертаят “нови хорзонтни, които открива художникът пред визуалното мислене на съвременните зрители”.

За постигане да целите и задачите Петков разработва своя методика, която има комплексен характер, включват структурно-формални, културологичен иконологични, а също така социологични анализи. Приносен момент е така нареченият “дълбочинен анализ”, базиращ се на интервю с твореца Иван Газдов. Включени са и вижданията на Газдов за спецификата на графикатурата, а тя е “...визуална идея с гротескна и артистична неочакваност, с характерно взаимоотношение между черните петна и навлизащи между тях части от белия фон, изпълнени в техника сериграфия. Авторски графичен почерк на Иван Газдов.” Известните определения на графикатурата, в това число и на автора на дисертацията, гравитират около това определение.

Структурата на дисертацията следва логиката на изследването. Първа глава изцяло е посветена на публикациите по темата. Във втора глава е разработен визуален анализ на графикатурата. Тя съдържа проучвания и анализи на композицията, която е задълбочено третирана. Също така разглежда “черното и бялото”, “пространството като идея” и “линията като графична изразителност”. В главата се съдържат обобщения, извлечени от конкретни анализи на графикатури. Това е задълбочено третиране на графикатурата на Иван Газдов, което пледира за уникалност.

Трета глава е посветена на “рецептивен анализ на графикатурата”. Съдържа задълбочено разглеждане на онези страни на графикатурата, които се възприемат от зрителя, а те са “хуморът”, “усмивката и радостта” и “иронията”. Ако втора глава е обърната към творческия акт, то трета глава е насочена към социално психологическите аспекти на графикатурата. С други думи разглеждат се начините на възприемане на графикатурните образи от зрителя. Петков набляга върху интелектуалния момент на визуалните образи. Интелектуализацията на възприемането или “възпитание на чувствата” са необходим аспект на възприемането. “От графичната следа в съзнанието на зрителя остава усещането за интелектуалното начало, пише авторът, обогатено от облагородено с поглед от високо чувствено (хумор).” За разбирнето на графикатурата като визуален знак е необходимо интелектуализиране на чувството – твърди авторът.

В дисертационния труд се изследва цялостната визия на графикатурата от която струи радост и усмивка. Тази визия внушава оптимистична нагласа при възприемането. Петков сочи, че тази усмивка е “иронична” т.е. има добронамерен хумор, който помага да се съхрани надеждата към по добро. “Иронията е интелектуален подход, който е свързан с работата на рефлексивното съзнание, подчертава Петков. Чрез иронията съзнанието отказва да приеме някоя доктрина или реалност и утвърждава свободата чрез оттеглянеи дистанциране.”

